

Sygnatura akt I 1Ca 49/13

POSTANOWIENIE

K., dnia 22 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy w Koninie, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Ewa Kozłowska-spr

Sędziowie: SO Jolanta Tembłowska i Iwona Złoty

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Szulc

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2013 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki (...), z o.o. Oddział (...) Gazem z siedzibą w P. Zakład (...)

przy uczestnictwie B. M. s.E. , B. M. s.B.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestników postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Koninie

z dnia 4 grudnia 2012 r sygn. akt INs 635/10.

postanawia:

1. Oddalić apelację.
2. Kosztami postępowania apelacyjnego obciążyć uczestników w zakresie przez nich poniesionym.

/-/J. T. /-/E. K. /-/I. Z.

Sygn. akt I 1Ca 49/13

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. Oddział Zakład (...) w K. wniosła o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomość położoną w K. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Koninie prowadzi księgę wieczystą nr (...), obejmującej działkę gruntu oznaczoną numerem geodezyjnym (...) na rzecz wnioskodawcy, której treścią jest prawo do korzystania przez wymienioną spółkę z powyższej nieruchomości poprzez położenie i posiadanie sieci gazowej niskiego ciśnienia DN 80 o łącznej długości 15 m na nieruchomości oraz prawo dostępu do tej sieci gazowej w celu dokonywania niezbędnych konserwacji, modernizacji i napraw oraz ograniczenie prawa korzystania z nieruchomości przez właściciela nieruchomości w strefie kontrolowanej, to jest w obszarze wyznaczonym po obu stronach osi sieci gazowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w którym nie będzie podejmowana działalność mogąca mieć wpływ na trwałość i prawidłową eksploatację i ewentualną naprawę sieci gazowej, za jednorazowym wynagrodzeniem w

kwocie 4.713,00 zł. Nadto wnioskodawca wniósł o zasądzenie od uczestników kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, że gazociąg niskiego ciśnienia, posadowiony na przedmiotowej nieruchomości, jest konieczny dla właściwego korzystania z sieci gazowej dla osiedla (...), nie istnieje zarazem możliwość jego przebudowy.

W odpowiedzi na wniosek uczestnicy, tj. B. M. syn E. i B. M. syn B. wnieśli o oddalenie żądania w całości, wskazując że gazociąg posadowiony na ich nieruchomości został tam wybudowany z naruszeniem prawa, a do tego w sposób zagrażający bezpieczeństwu. Wobec tego uczestnicy zażądali usunięcia gazociągu z należącej do nich działki. W dalszym toku postępowania, celem jego dalszego nie przedłużania i zakończenia sprawy uczestnicy zgodzili się na ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem w wysokości 82.660 zł.

Sąd Rejonowy w Koninie postanowieniem z dnia 4 grudnia 2012 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 635/10 ustanowił na nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Koninie prowadzi księgę wieczystą numer (...), oznaczonej numerem geodezyjnym działki (...), a stanowiącej własność uczestników B. M. syna E. i B. M. syna B. na rzecz wnioskodawcy (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. – Oddział Zakład (...) w K. służebność przesyłu polegającą na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w postaci podziemnej linii gazowej niskiego napięcia z prawem dostępu do linii niezbędnego do niezakłóconego z niej korzystania i działania, bieżącej eksploatacji, dokonywania kontroli, konserwacji, remontów, usuwania awarii i wymiany urządzeń, według oznaczenia na mapie stanowiącej załącznik do opinii biegłego geodety L. N. (1) z dnia 28 września 2012 roku w linii łączącej punkty 1-2-3-4.

Nadto Sąd zasądził od wnioskodawcy solidarnie na rzecz uczestników kwotę 2.334 złotych z tytułu wynagrodzenia za ustanowienie służebności i orzekł o kosztach postępowania.

W uzasadnieniu Sąd I instancji ustalił, że w 1991 roku (...) Komitet (...) oś. Glinka na podstawie pozwolenia na budowę – decyzji nr UAN/8381/15/90 z dnia 16 sierpnia 1990 r. – wybudował sieć gazową dla osiedli (...) I i G. II w K.. W ramach budowy sieci, na terenie nieruchomości obejmującej działkę gruntu nr (...), położonej w K. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Koninie prowadzi księgę wieczystą nr (...), stanowiącą własność B. M., syna E. i A. oraz B. M., syna B. i J., (...) Komitet (...) oś. Glinka położył gazociąg niskiego ciśnienia o średnicy DN 80 i łącznej długości 15 m. Sieć gazową zrealizowano jednak z odstępstwami od zatwierdzonego projektu. W następstwie samowoli budowlanej trasa gazociągu przebiega przez działkę uczestników postępowania. W 1991 r. komitet przekazał wybudowany przez siebie gazociąg na własność (...) S.A. w W. Zakład (...) w K., którego następcą prawnym jest (...) Spółka z o.o. w P. Oddział Zakład (...) w K..

Decyzją z dnia 09.06.2000 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego dla miasta K. nakazał Oddziałowi Gazowniczemu w K., będącego właścicielem sieci gazowej, przełożenie sieci gazowej znajdującej się na działce nr (...), której właścicielami są uczestnicy postępowania, w terminie do 30.11.2000 r. Dnia 20.09.2000 r. (...) Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego uchylił w całości decyzję (...) z 09.06.2000 r. i umorzył postępowanie organu I instancji w przedmiocie przełożenia sieci gazowej związanej z częściową jej rozbiórką.

W dniu 28 kwietnia 2008 r. organ nadzoru budowlanego I instancji wydał postanowienie (sygn. akt PINB-7355-1/99-08) zobowiązujące wnioskodawcę do dostarczenia w terminie do 30.07.2008 r. oceny stanu technicznego wykonanej instalacji gazowej na działce B. M. w K. przy ul. (...). W wyniku zażalenia uczestnika postępowania orzeczeniem z 24.06.2008 r. (...) uchylił zaskarżone postanowienie w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania organowi I instancji. W dniu 03.08.2009 r. (...) dla Miasta K. wydał decyzję nakładającą na wnioskodawcę obowiązek sporządzenia i przedstawienia do dnia 30.09.2009 r. projektu budowlanego zamiennego uwzględniającego zmiany wynikające z dotychczas wykonanych robót budowlanych, polegających na budowie sieci gazowej dla osiedla (...) I i G. II. Decyzją z 19.11.2009 r. (...) w P. uchylił zaskarżoną decyzję w całości i umorzył postępowanie I instancji w zakresie postępowania wszczętego na wniosek B. M., polecając zarazem organowi budowlanemu I instancji dalsze prowadzenie postępowania wszczętego w tej samej sprawie z urzędu.

Pismami z dnia 04.02.2010 r. i 29.03.2010 r. wnioskodawca wezwał uczestników do dobrowolnego ustanowienia służebności przesyłu w drodze umowy, proponując im jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności w wysokości 4.713,00 zł, zgodnie z operatem szacunkowym rzeczoznawcy opracowanym na prywatne zlecenie wnioskodawcy. Uczestnicy nie wyrazili na to zgody.

Sąd Rejonowy ustalił, że uczestnicy nie korzystają z gazu ze spornej sieci gazowej. W trakcie budowy gazociągu uczestnik B. M. s. E. nie wyrażał sprzeciwu, aby sieć położyć na jego nieruchomości, albowiem jak się wtedy okazało na gruncie sąsiednim, gdzie według projektu budowlanego miał przebiegać gazociąg, był już postawiony budynek gospodarczy. Uczestnik nie wzywał policji, nie chciał żyć w konflikcie z sąsiadami osiedla, którzy wobec jego sprzeciwu mogliby nie mieć dostarczonego dopływu gazu, więc wyraził na budowę zgodę. Założenie gazociągu trwało kilka godzin, uczestnik zezwolił na wejście na swoją nieruchomość. Potem zmienił zdanie, zaczął wyrażać sprzeciw, pisał w tej sprawie do prokuratury, do Trybunału w S..

Sieć gazowa położona na nieruchomości uczestników (tzn. jej fragment) jest konieczna dla właściwego korzystania z całej infrastruktury przesyłowej-gazowej należącej do wnioskodawcy, z której w dodatku zasilane jest w gaz całe osiedle mieszkaniowe G. I oraz G. II w K..

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie rzeczowego i osobowego materiału dowodowego zebranego w sprawie.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy przytaczając treść przepisów art. 305¹ k.c. oraz art. 305² k.c. wskazał, że służebność przesyłu jest szczególnym rodzajem służebności gruntowej, wprowadzonym do polskiego ustawodawstwa ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 116, poz. 731). Stanowi formę ograniczenia prawa własności cudzej nieruchomości i umożliwia przedsiębiorcy przesyłowemu korzystanie z cudzej nieruchomości zgodnie z przeznaczeniem należących do niego urządzeń.

W dalszej części rozważań Sąd I instancji podkreślił, że materiał dowodowy wykazał przesłanki niezbędne dla ustanowienia służebności przesyłu na nieruchomości uczestników na rzecz wnioskodawcy. Sieć gazowa na działce uczestników zasila w gaz, jako fragment całej infrastruktury przesyłowej, mieszkańców dwóch osiedli mieszkaniowych K. i jest to także dodatkowy argument za ustanowieniem służebności.

Wynagrodzenie za ustanowienie służebności Sąd orzekający zasądził wg opinii biegłego L. N..

Odnosząc się do podnoszonego przez uczestników zarzut „legalizacji samowoli budowlanej” na skutek ustanowienia służebności przesyłu przez Sąd Rejonowy podniósł, iż nie mógł on być uwzględniony wskazując, że obydwa postępowania administracyjne dotyczące legalizacji samowoli (na wniosek i z urzędu) na rzecz wnioskodawcy zostały umorzone ostatecznymi decyzjami. I tak (...) decyzją z dn. 19.11.2009 r. uchylił decyzję (...) z dn. 3.08.2009 r. nakładającą na wnioskodawcę obowiązek sporządzenia i przedstawienia w oznaczonym terminie zamiennego projektu budowlanego dla sieci gazociągowej. O wydaniu takiego rozstrzygnięcia przez organ nadzoru budowlanego zdecydowały wyłącznie przesłanki formalne, tzn. równoległe toczenie się dwóch spraw dotyczących tego samego przedmiotu, jednej z urzędu, a drugiej z wniosku uczestnika, stąd organa II instancji wskazał na celowość prowadzenia w dalszym ciągu postępowania wszczętego z urzędu. Jak wynika zaś z pisma (...) z dn. 20.07.2010 r. i z dn. 27.08.2010 r. (k.162 i 174 i nast. akt) postępowanie prowadzone z urzędu na podstawie zawiadomienia (...) z dn. 18.01.1999 r. także zostało umorzone decyzją (...) w P. z dn. 20.09.2000 r., która jest ostateczna. Zatem sprawa legalizacji samowoli przed organem administracji pozostaje nadal otwarta. Należy bowiem zauważyć, że rozstrzygnięcie Sądu stanowić będzie niezbędną podstawę do ubiegania się o zatwierdzenie samowoli budowlanej przez wnioskodawcę, skoro w procedurze legalizacyjnej musi on przedłożyć m.in. oświadczenie o posiadanym prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, a takie prawo dysponowania wynika np. z prawa rzeczowego ograniczonego, w tym służebności przesyłu

(art. 48 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 33 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 3 pkt 11 ustawy Prawo budowlane). Dotąd takim prawem wnioskodawca nie dysponował.

Dlatego w ocenie Sądu I instancji fakt wykonania sieci gazowej z odstępstwami od pozwolenia na budowę nie stanowi sam w sobie przeszkody do ustanowienia służebności na rzecz wnioskodawcy, a wręcz przeciwnie, udzielenie wnioskodawcy ochrony prawnej poprzez ustanowienie służebności zapewni realną podstawę do zalegalizowania samowoli budowlanej przez organem administracji. Po drugie umożliwi wnioskodawcy wykonanie niezbędnych prac celem przystosowania sieci gazowej do wymogów bezpieczeństwa zgodnie z przepisami prawa i żądaniami uczestników (założenie właściwych izolacji, kontrolę szczelności, usunięcie ewentualnych usterek), co nie było dotąd możliwe, a po trzecie spełni oczekiwania społeczne (właściciele innych nieruchomości osiedla (...) I i G. II, których domostwa zasilane są z tej sieci). W zasadzie więc, jak wskazał Sąd I instancji jego rozstrzygnięcie usuwa patologiczny dotychczasowy stan „bez wyjścia”, w którym uczestnik żądał od wnioskodawcy właściwych reakcji na ewentualne zagrożenia wynikające z faktu posadowienia gazociągu w jego gruncie, a jednocześnie uniemożliwiał wejście na grunt celem takich działań. Rozstrzygnięcie Sądu przyznaje takie prawo, a wręcz i obowiązek wnioskodawcy, jako właścicielowi sieci gazowej. Sąd Rejonowy zwrócił natomiast uwagę na fakt, że przepisy budowlane nie stanowią samoistnej przeszkody do ustanowienia służebności.

W oparciu o powyższe Sąd orzekający orzekł jak w punkcie 1 i 2 postanowienia, nadto orzekł o kosztach postępowania orzeczono na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienie wnieśli uczestnicy zaskarżając je w całości i zarzucają mu nie rozpoznanie sprawy o zasądzenie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez wnioskodawcę z nieruchomości uczestników, pominięcie przy rozstrzygnięciu treści notatki z dnia 28 stycznia 2009 roku, a nadto zalegalizowanie samowoli budowlanej.

Wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od uczestników kosztów postępowania na jego rzecz wywołane wniesieniem apelacji, w tym kosztów zastępstwa w postępowaniu nieprocesowym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestników nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji, istotne dla rozstrzygnięcia, nie budzą bowiem żadnych wątpliwości. Stąd te ustalenia, jak i poczynione przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wywody prawne, Sąd odwoławczy w pełni podziela i przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Wbrew stanowisku apelującego Sąd I instancji nie dopuścił się żadnych uchybień, które musiałyby skutkować koniecznością zmiany, bądź uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Analiza treści apelacji wskazuje, że skarżący nie kwestionują w zasadzie poczynionych przez Sąd orzekający ustaleń faktycznych, w tym prawidłowości rozstrzygnięcia zarzucając przede wszystkim pominięcie, przy rozstrzygnięciu sprawy, kwestii wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez wnioskodawcę z nieruchomości uczestników, w tym nieuwzględnienie treści przedłożonej przez uczestników treści notatki z dnia 28 stycznia 2009 roku.

Niemniej, z uwagi na niezbyt czytelną treść wywiedzionej apelacji, Sąd odwoławczy odniesie się także do oceny Sądu I instancji w zakresie trafności żądania ustanowienia służebności przesyłu pomimo, że – jak już wskazano – zarzutu takiego nie można wprost wywieść z treści uzasadnienia apelacji.

W tym miejscu podkreślić trzeba, że przesłanką uwzględnienia przez Sąd wniosku o ustanowienie służebności przesyłu jest wykazanie, że jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych, o których mowa w art. 49

§ 1 k.c., a niemożliwe jest ustanowienie tej służebności w drodze umowy, wobec braku porozumienia co do wysokości należnego właścicielowi nieruchomości obciążonej wynagrodzenia.

Rozkład ciężaru dowodu w zakresie złożonego wniosku przebiega zgodnie z ogólną regułą z art. 6 k.c., tj. ciążył na wnioskodawcy, który także w ocenie Sądu Okręgowego wykazał, że zaistniały przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu wobec odmowy uczestników ustanowienia tej służebności w drodze umowy.

Z akt sprawy wynika bezspornie, jak prawidłowo uznał Sąd Rejonowy, że ustanowienie służebności przesyłu na stanowiącej własność uczestników nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) konieczne jest dla właściwego korzystania z sieci gazowej stanowiącej fragment całej infrastruktury przemysłowej mieszkańców osiedli (...) I i G. II położonych w K..

Jednocześnie zaznaczyć trzeba, co także nie uszło uwadze Sądu I instancji, że bez wpływu na ocenę przesłanek do ustanowienia służebności przesyłu pozostawał fakt wykonania sieci gazowniczej z odstępstwami od zatwierdzonego projektu budowlanego, bądź też brak zgody uczestników na ustanowienie służebności, czy posadowienie urządzenia, o którym mowa w przepisie art. 49 § 1 k.c. (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 roku, V CSK 502/10, publ. LEX nr 1096048). Niemniej uczestnicy postępowania, w jego toku, zgodzili się zresztą na ustanowienie służebności przesyłu na rzecz wnioskodawcy (vide: k. 210 v akt), przyznając ponadto w zeznaniach, że nie sprzeciwiali się aby taki gazociąg wybudować, co potwierdzili także w uzasadnieniu swojej apelacji oraz licznych pismach procesowych złożonych w toku postępowania. Nie można przy tym podzielić zarzutu apelujących negujących twierdzenia Sądu orzekającego, że uwzględnienie złożonego wniosku zapewni podstawę do zalegalizowania samowoli budowlanej przed organem administracyjnym, która to kwestia dotychczas nie została rozstrzygnięta. Sąd Rejonowy odniósł się zresztą w sposób szczegółowy do tego zarzutu, który obecnie został ponowiony. Wobec tego Sąd odwoławczy nie będzie powielał wywodów Sądu Rejonowego w tym zakresie, uznając je za własne.

Za pozbawione podstaw uznać trzeba zarzucanie Sądowi I instancji pominięcia żądania zapłaty na rzecz uczestników za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości przez 22 lata.

Na wstępie wywodów w tym zakresie podnieść trzeba, że (...) sp. z o. o. z siedzibą w P. Oddział Gazowniczy w K. złożonym wnioskiem objęła wyłącznie kwestię ustanowienia na jej rzecz służebności przesyłu na nieruchomości uczestników. Dlatego też Sąd Rejonowy, jako związany treścią wniosku, prawidłowo rozpoznał żądanie ustanowienia tej służebności.

Z akt sprawy wynika ponadto, że uczestnicy w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie wnosili o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości. Wprawdzie domagali się wynagrodzenia w kwocie 82.660 złotych, co także znalazło wyraz w uzasadnieniu apelacji, niemniej owa kwota dotyczyć miała wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu (vide: k. 210 v akt i k. 396 akt).

Abstrahując jednak od powyższego, w tym od kwestii co w istocie apelujący konstruując żądanie w ten sposób mieli na myśli, podkreślić należy, że ewentualne roszczenie o zapłatę za bezumowne korzystanie z nieruchomości i tak nie mogłoby zostać rozpoznane w przez Sąd Rejonowy w toku przedmiotowego postępowania, albowiem roszczenie takie należy do trybu procesowego postępowania, zaś dla ustanowienie służebności przesyłu właściwy jest tryb nieprocesowy. Okoliczność ta zatem, nawet przy przyjęciu, że uczestnicy wywiedli wskazane żądanie, wyłączałyby rozpoznanie takiego żądania wspólnie z żądaniem ustanowienia służebności przesyłu.

Odnosząc się wreszcie do ostatniego z podniesionych przez uczestników zarzutów, a mianowicie pominięcia przez Sąd I instancji notatki z dnia 28 stycznia 2009 roku, w której – jak wskazują apelujący uzgodniono wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, a także wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości wskazać trzeba, że prawidłowa lektura sporządzonego przez ten Sąd uzasadnienia wskazuje, iż treść owej notatki została przez Sąd Rejonowy uwzględniona. Jednakże z zapisów poczynionych w powołanej notatce nie można było czynić żadnego użytku, w tym ustalać wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności w postępowaniu sądowym. Notatka z dnia 28 stycznia 2009 roku potwierdza jedynie, że w tym dniu doszło do spotkania

z przedstawicielami wnioskodawcy i uczestnikami w celu ugodowego załatwienia kwestii ustanowienia służebności. Skoro jednak do ugody w tym przedmiocie nie doszło i strony nie zawarły umowy o ustanowienie służebności przesyłu, to wysokość wynagrodzenia należało ustalić odrębnie, z pominięciem wysokości opisanej w notatce, co też prawidłowo uczynił Sąd I instancji.

Konkludując uznać trzeba, że nie ma podstaw do wzruszenia zaskarżonego wyroku.

Wobec powyższych rozważań i z mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. apelację jako bezzasadną należało oddalić.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., nie znajdując podstaw do odstąpienia od powyższej zasady orzekania o kosztach.

J. E. K. I. Z.